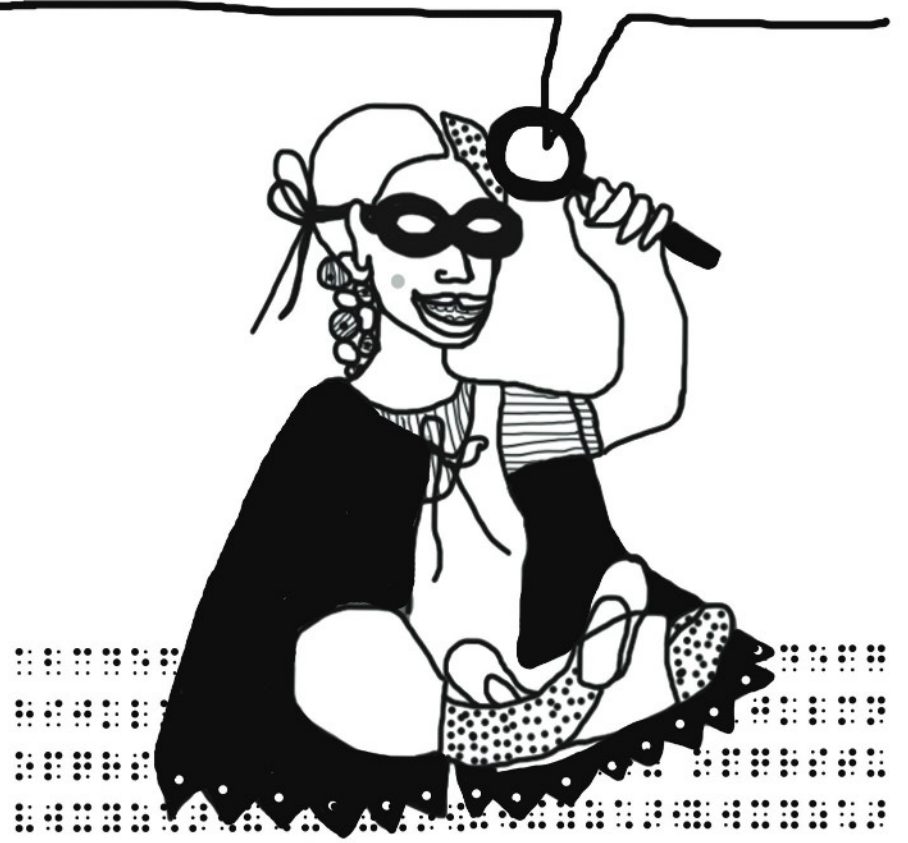

MURRA KOODI

Murra koodi! Alkuperäisteos Crack the Code

Käännetty ja mukautettu suomeksi
tekijän Marion Rippleyn luvalla.

Toimittajat:
Anneli Salo ja Braille-neuvottelukunta

Braille-neuvottelukunta 2015

Tätä vihkosta saa kopioida ja levittää
vapaasti epäkaupallisiin tarkoituksiin.

Kannen ja kirjan graafinen suunnittelu,
kuvitukset ja taitto Essi Olkkonen.

Pistekirjoituksesta

Pistekirjoitus eli braille on kohokirjoitusta, jota sokeat ja heikkonäköiset ihmiset lukevat sormenpäillä. Pistekirjoitusta luetaan vasemmalta oikealle aivan kuin tavallista tekstiäkin.

Jotkut oppivat lukemaan pistekirjoitusta hyvin nopeasti. He pystyvät lukemaan paksujakin kirjoja kuten Harry Pottereita. Jotkut taas käyttävät pistekirjoitusta vain nimilappuihin ja muistiinpanoihin. Kaikille sokeille ja joillekin heikkonäköisille lapsille pistekirjoituksen käyttö on paras keino oppia luku- ja kirjoitustaito.

Kun näkevät ihmiset katsovat pistekirjoitusta, he näkevät sekavan rykelmän pisteitä. Heidän on vaikea kuvitella koskaan lukevansa sitä silmillä tai sormilla. Mutta heti kun tietää mitä katsoo, se muuttuu paljon helpommaksi.

Koodi on yksinkertainen.

Pistekirjoituksen yksi kirjain vastaa aina yhtä tavallisen kirjoituksen kirjainta. Lisäksi tarvitaan muutama symboli välimerkkejä ja numeroita varten.

Kuinka pisteet toimivat?

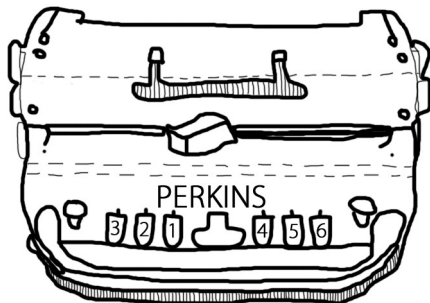
Kutakin kirjainta vastaava pistekirjoitussymboli muodostuu yhdestä kuuteen pisteestä. Nämä pisteet on ryhmitelty samoin kuin arpanopassa tai dominonappulassa.

Kuhunkin pisteeseen voidaan viitata numerolla.

Perkinsin pistekirjoituskoneen näppäimet vastaavat oheisen kaavion mukaisia pisteitä.

Jos voit viettää tunnin tai parin tämän vihkosen parissa, huomaat että lopulta voit aika helposti lukea kokonaisen sivun pistekirjoitusta.

- 1 ○ ○ 4
- 2 ○ ○ 5
- 3 ○ ○ 6

Aakkoset

Tässä on kymmenen ensimmäistä kirjainta:

A	B	C	D	E
⠠	⠡	⠢	⠣	⠤
F	G	H	I	J
⠦	⠧	⠨	⠩	⠪

1. Väritä kynällä pisteet, joista kirjaimet muodostuvat:

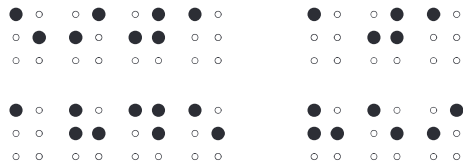
A	B	C	D	E
○ ○	○ ○	○ ○	○ ○	○ ○
○ ○	○ ○	○ ○	○ ○	○ ○
○ ○	○ ○	○ ○	○ ○	○ ○
F	G	H	I	J
○ ○	○ ○	○ ○	○ ○	○ ○
○ ○	○ ○	○ ○	○ ○	○ ○
○ ○	○ ○	○ ○	○ ○	○ ○

2. Tässä ovat kirjaimet A-J uudelleen, mutta yksi kirjain on kahteen kertaan. Mikä kirjain?

3. Löydätkö sanoille parit pistetekstistä?

ahde hei aja eija

4. Osaatko lukea nämä lauseet?

● ○ ● ○ ● ●
○ ○ ● ○ ○ ○
○ ○ ○ ○ ○ ○ kissa kävelee tikapuita pitkin taivaaseen.

● ○ ○ ● ○ ● ● ○ ○
○ ○ ● ○ ● ● ○ ○
○ ○ ○ ○ ○ ○ on iloinen tyttö.

● ○ ● ○ ● ○ ● ○ ○ ○
○ ○ ● ○ ● ○ ○ ○ ○ ○
○ ○ ○ ○ ○ ○ voitti Euroviisut 1974.

5. Kirjoita sanat pistekirjoituksella!

ida ○○ ○○ ○○
○○ ○○ ○○
○○ ○○ ○○

aihe ○○ ○○ ○○ ○○
○○ ○○ ○○ ○○
○○ ○○ ○○ ○○

hei ○○ ○○ ○○
○○ ○○ ○○
○○ ○○ ○○

cafe ○○ ○○ ○○ ○○
○○ ○○ ○○ ○○
○○ ○○ ○○ ○○

ihaa ○○ ○○ ○○ ○○
○○ ○○ ○○ ○○
○○ ○○ ○○ ○○

jade ○○ ○○ ○○ ○○
○○ ○○ ○○ ○○
○○ ○○ ○○ ○○

Päisitkö sivun loppuun?

Onneksi olkoon - olet jo oppinut kolmasosan aakkosista!

Olet jo oppinut nämä kirjaimet:

A B C D E

F G H I J

Tässä on viisi uutta:

K L M N O

6. Väritä pisteet, joista kirjaimet muodostuvat:

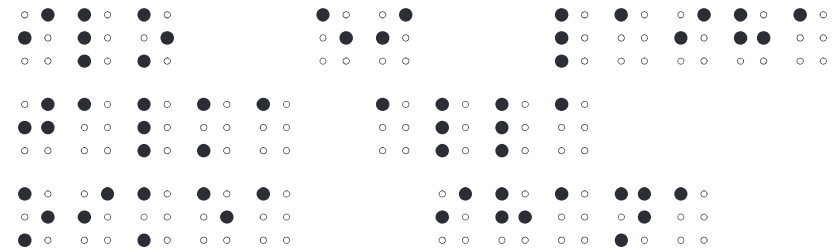
K L M N O

7. Etsi vastakohtat seuraaville sanoille:

suru käsi vasen kamala kyllä lihava yllä

8. Murhamysteeri

Kun löytyi kuolleena
 kuppilasta ssa,
 tienneet, murhaaja.
 ollut mikään pyhimys.
 kiristänyt veljeään
 ■
 myös pakottanut

sisarensa
 rahaa,
 menetti sitten uhkapelissä.

teki vakuutuspetoksen hän
 joutui vankilaan ssa.
 valehteli vanhalle isälleen, avioliitto
 kanssa hajosi kerran
 jopa kaappasi lentokoneen
 sta
 . Hyvin halusi
 tappa hänet.

Mutta kuka
 murhaaja? Sehän !

Ja nyt ovat aakkoset jo puolessa välissä...
Olet jo oppinut nämä kirjaimet:

A	B	C	D	E
⠁	⠃	⠉	⠙	⠑
F	G	H	I	J
⠋	⠗	⠏	⠇	⠞
K	L	M	N	O
⠅	⠊	⠓	⠝	⠕

10. Etsi kaupat!

⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠	⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠
⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠	⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠
⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠	⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠
⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠	⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠
⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠	⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠⠠

Tässä on seitsemän uutta:

P	Q	R	S	T	U	V
⠠	⠠	⠠	⠠	⠠	⠠	⠠

9. Väritä pisteet, joista kirjaimet muodostuvat:

⠠⠠	⠠⠠	⠠⠠	⠠⠠	⠠⠠	⠠⠠	⠠⠠
⠠⠠	⠠⠠	⠠⠠	⠠⠠	⠠⠠	⠠⠠	⠠⠠
⠠⠠	⠠⠠	⠠⠠	⠠⠠	⠠⠠	⠠⠠	⠠⠠

11. Katso uudelleen uusia kirjaimia.

Yritä nyt muistaa ne. Merkitse kirjaimet.

P	Q	R	S	T	U	V
⠠⠠	⠠⠠	⠠⠠	⠠⠠	⠠⠠	⠠⠠	⠠⠠
⠠⠠	⠠⠠	⠠⠠	⠠⠠	⠠⠠	⠠⠠	⠠⠠
⠠⠠	⠠⠠	⠠⠠	⠠⠠	⠠⠠	⠠⠠	⠠⠠

12. Sanojen etsintää.

Kirjoita nämä juomat pistekirjoituksella.

mehu

limu

maito

tee

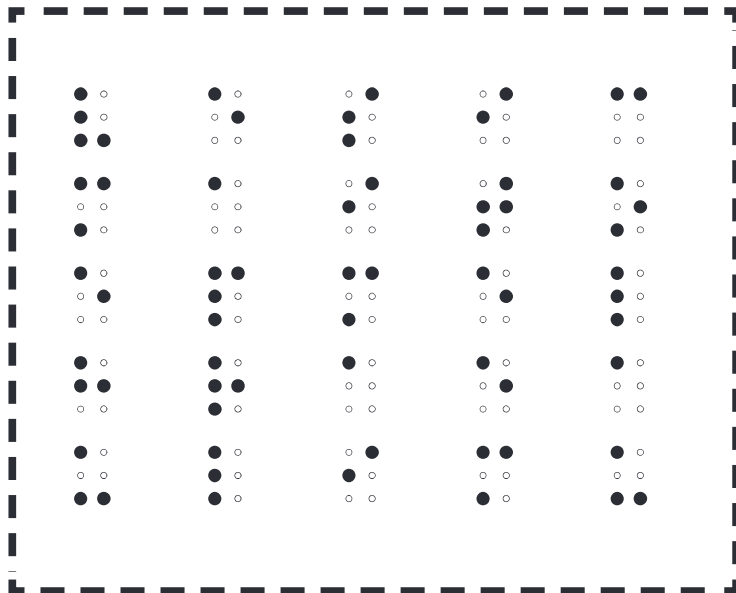
vesi

sima

Etsi nyt sanat alla olevasta laatikosta, vaaka- tai pystysuoraan. Löydätkö yhden ylimääräisen?

Välimerkit

Ennen kuin katsomme viimeisiä kirjaimia, on aika tutkia vähän välimerkkejä. Toisin kuin kirjaimissa, välimerkeissä ei käytetä kahta ylintä pistettä.

Tämä on piste.

Kopioi se

Tarvitsemme myös

pilkun,

Kopioi se

huutomerkkin !

Kopioi se

ja kysymysmerkin ?

Kopioi se

13. Täydennä pistekirjoituksen välimerkit seuraaviin lauseisiin:

Menin kauppaan ostamaan munia, juustoa, maitoa ja limpun.
Unohdinko jotain? Vaipat? Saippuan? Perunat? Aivan! Suklaan!

Menin kauppaan ostamaan munia, juustoa, maitoa ja limpun.
Unohdinko jotain? Vaipat? Saippuan? Perunat? Aivan! Suklaan!

Suuraakkoset

Pistekirjoituksessa käytetään myös suuraakkosia kuten painetussa tekstissä muuallakin.

Isojen kirjainten eteen laitetaan ison kirjaimen merkki.

Näin pistekirjoituksen käyttäjät oppivat, kuinka isoja kirjaimia käytetään.

Ison kirjaimen merkki on piste 6 eli tämä

Ison kirjaimen merkkiä käytetään jokaisen lauseen alussa, nimien alussa ja kaikkialla missä iso kirjain esiintyy painetussa tekstissä.

17. Kirjoita etunimesi (iso kirjain alkuun!) :

Grid of 12 columns and 4 rows of empty circles for writing a first name.

18. Ympyröi syntymäkuukautesi:

Grid of 12 columns and 6 rows of dots for circling birth month.

19. Harjoittele kirjaimia:

Näppäimistön ylimmän rivin alku on

Grid of 6 columns and 3 rows of empty circles for keyboard practice.

Kirjoita sanat:

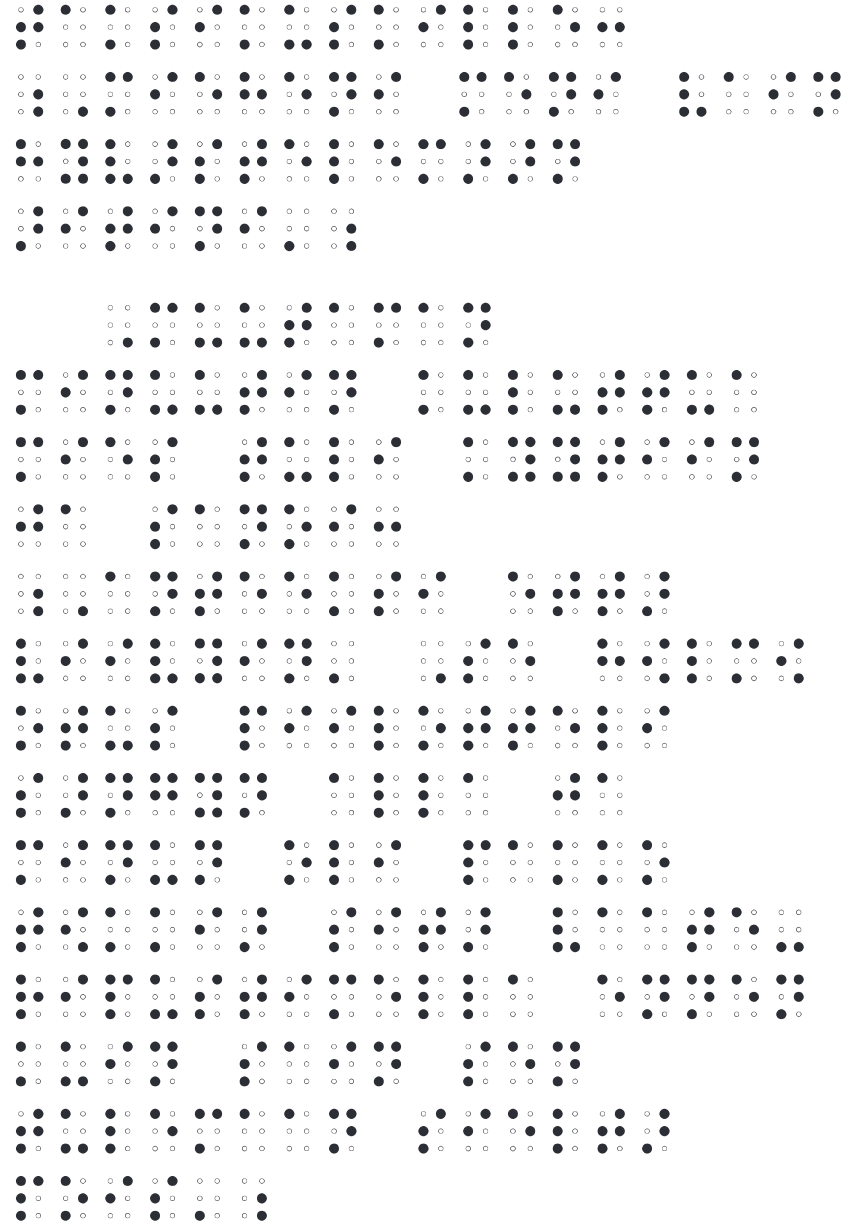
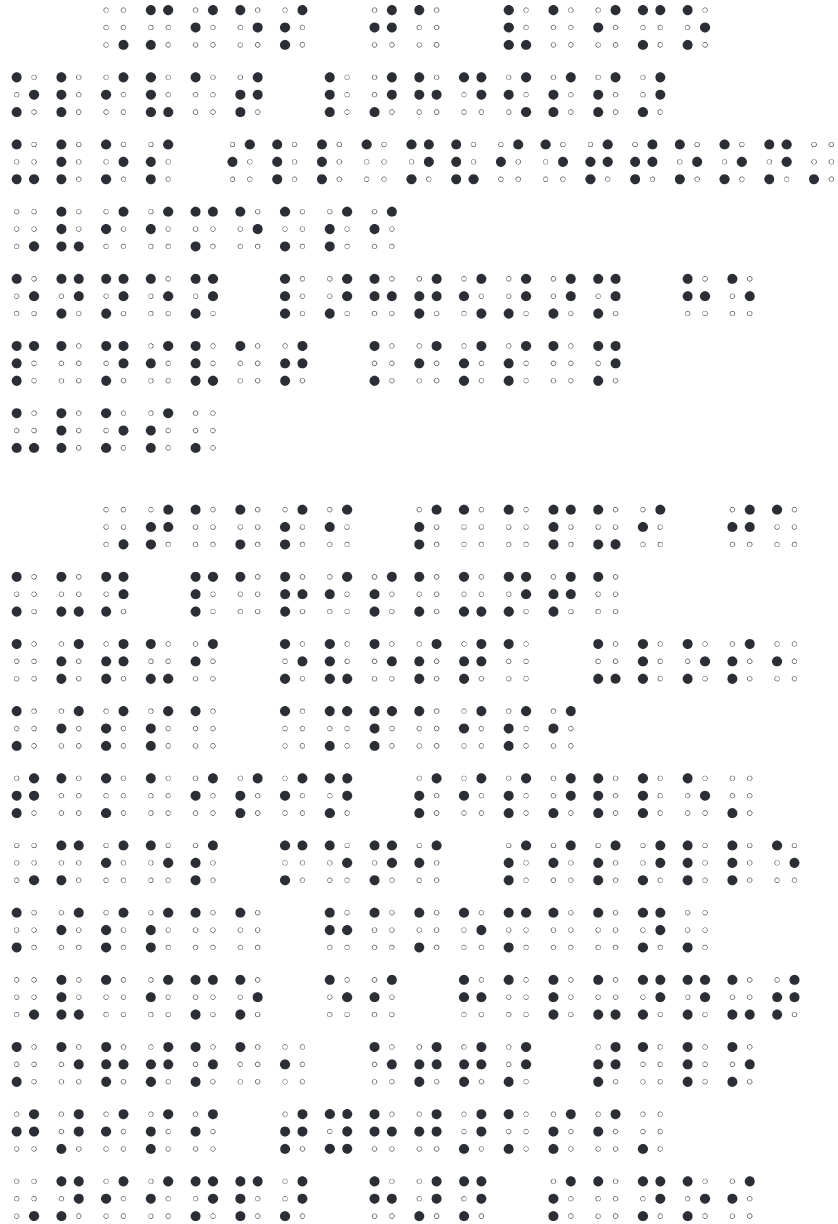
Word 'pizza' followed by a grid of empty circles for letter practice.

Word 'ötökkä' followed by a grid of empty circles for letter practice.

Word 'Lexus' followed by a grid of empty circles for letter practice.

22. Ja tässä on hauska juttu!

Numerot

Lopuksi, sinun täytyy tuntea muutamia numeroita.

Kun käytetään numeromerkkiä kirjainten a - j edessä, kirjaimet muuttuvat numeroiksi.

Siis tällä tavalla:

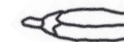
1	2	3	4	5
				
6	7	8	9	0
				

Ja pitempien lukujen alussa tarvitaan vain yksi numeromerkki:

10	11	12
		
20	100	2014
		

23. Täydennä puuttuvat numerot.

Yleinen hätänumero on

James Bond on agentti

Vuodessa on ? kuukautta

Nyt on vuosi

24. Loton voitonumerot ovat

3 5 17 26 29 34 39.

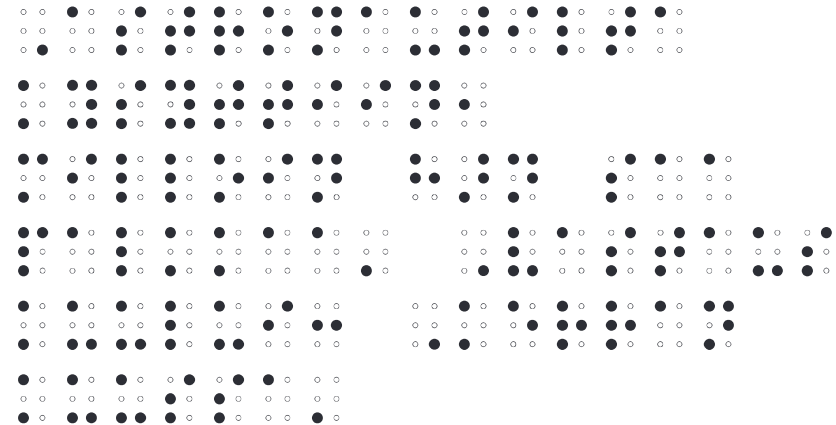
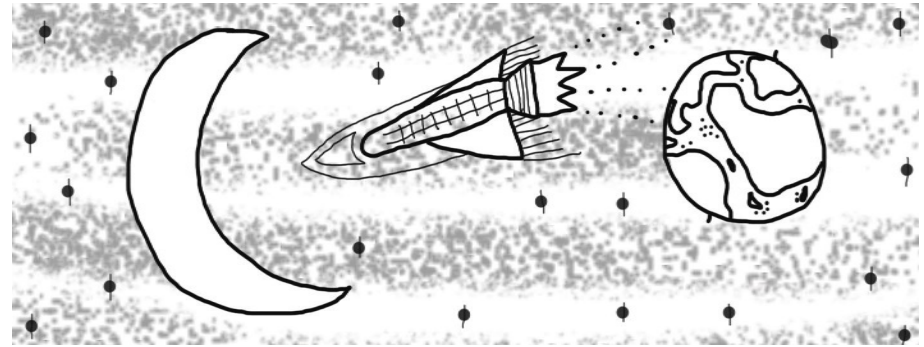
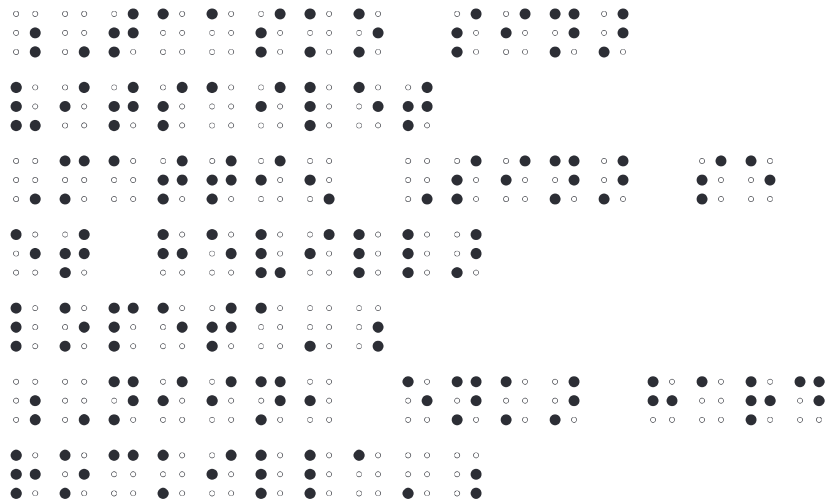
Mikä näistä ei ollut mukana voitonnumeroissa?

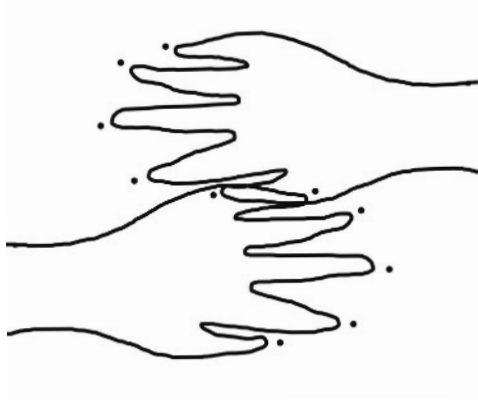
		
---	---	---

Tässä on lisää lukuharjoituksia.

Vitsit ovat kirjasta *Vasikka ilman muuta, Parhaat koululaisvitsit 2012.*

Lisätietoja pistekirjoituksesta löydät
Braille-neuvottelukunnan www-sivuilta:
www.pistekirjoitus.fi

Pistekirjoitusta voit myös opetella
oppaasta Pistekirjoituksen perusteet.

Mukavaa, kun olit ratkaisemassa koodia!

Lisätehtäviä!

Jatka alla olevia lauseita pistekirjoituksesta, mitähän keksit?

: OPPIMINEN :

Minulle haastavimpia kirjaimia olivat:

Minulla oli hauskaa seuraavien kirjaimien kanssa:

Mille pisteillä kirjoittaminen tuntui?

: KIRJOITA PISTEILLÄ :

Huom! Piirrä pisteiden kohdat itse. Kirjoita

lempisanojasi.

inhokkisanojasi.

Keksi nimi vihkon kannessa olevalle hahmolle.

Jos pääsit tänne asti, muista onnitella itesäsi.
Hienoa, olet pisteiden mestari!